

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Střední průmyslová škola strojnická Olomouc, tř.17. listopadu 49

**Výukový materiál zpracovaný v rámci projektu „Výuka moderně“
Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0205**

Šablona: III/2 Dějepis

Sada: 3

Číslo materiálu v sadě: 11

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Název: Komunismus a fašismus

Jméno autora: Mgr. Vladislava Heglasová

Předmět: Dějepis

Jazyk: Čeština

Klíčová slova: komunismus, fašismus, Lenin, Stalin, Hitler, Mussolini

Cílová skupina: žák 1. ročníku

Stupeň a typ vzdělání: střední odborné

Očekávaný výstup: Žák dokáže vysvětlit příčiny nastupujícího vlivu autoritativních režimů komunismu a fašismu po 1. světové válce. Určí jejich podstatu a společné znaky. Jmenuje hlavní protagonisty obou politických směrů a popíše vývoj v zemích, kde se nejvíce prosadily.

Metodický list/anotace

Motivačně výkladová prezentace seznamuje žáka se základními historickými fakty v období mezi 1. a 2. světovou válkou, která jsou výchozí spolu s motivačními obrázky a úkoly k tomu, aby žák pochopil příčiny nástupu a narůstajícího vlivu autoritativních režimů komunismu a fašismu v Evropě.

Datum vytvoření: 28.4. 2013

KOMUNISMUS

A

FAŠISMUS

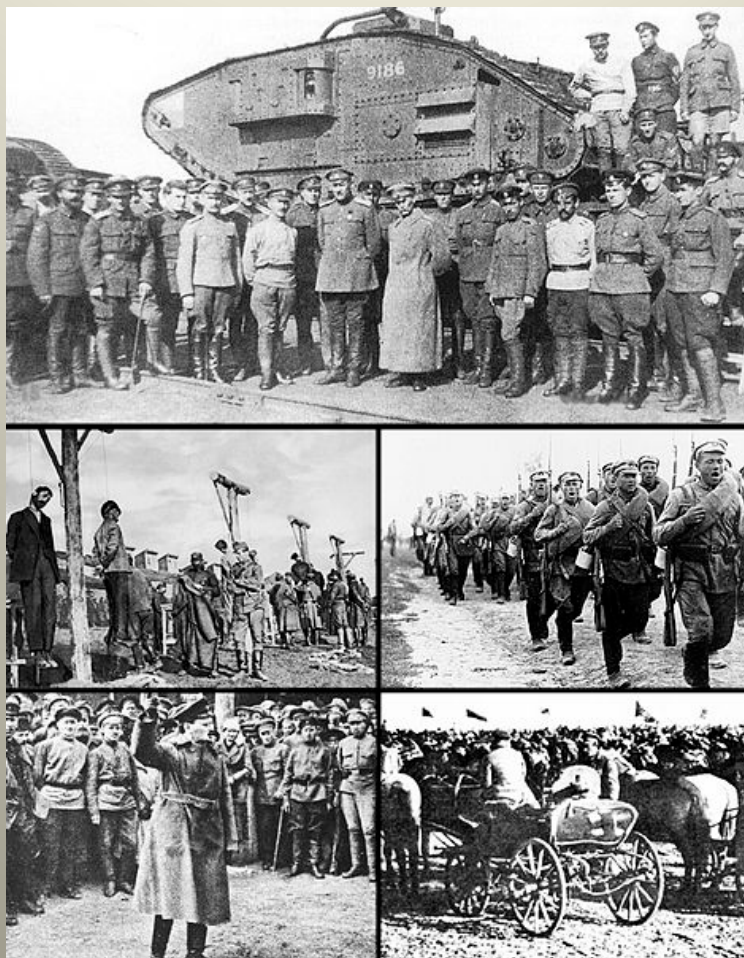
KOMUNISMUS A FAŠISMUS

PŘEMĚNA RUSKA

- ✓ po listopadové revoluci 1917 (V.I. Lenin)
- ✓ **občanská válka a intervence do r. 1920**
  - vítězství bolševiků (1 mil. mrtvých)
  - teror („Čeka“ → později NKVD)
  - válečný komunismus
- ✓ hladomor 1921 (5 mil. lidí)
- ✓ NEP a GOELRO
- ✓ **30.12. 1922** – založení SSSR

Ruská občanská válka

Obrázek č. 1

Vojáci Donské armády v roce 1919;
bílá pěchotní divize v březnu 1920;
vojáci 1. jízdní armády;
Lev Davidovič Trockij v roce 1918;
bolševici popraveni Rakousko-uherskou armádou v roce 1918.

Stalin a Lenin v době občanské války 1917- 20

březen 1919

Obrázek č. 2

KOMUNISMUS A FAŠISMUS

- po smrti Lenina **1924** – boje o nástupnictví (Trockij x Stalin)
- **1927** – nastolení osobní diktatury J.V. Stalina
- ✓ kolektivizace ve **30. letech** (deportace do gulagů)
- ✓ hladomor **1932 - 33** (5 mil. lidí)
- ✓ pětileté plány (těžký průmysl na Urale a Sibiři)
- ✓ zbrojní průmysl změnil SSSR v průmyslovou velmoc na úkor nízké životní úrovně obyvatel
- ✓ **1938 - 39** – hromadné čistky, vykonstruované procesy (rostla síť gulagů)

Diktátor Stalin upevňuje moc (1927–1938)

22. duben 1937

Obrázek č. 3

**Vorošilov,
Molotov,
Stalin a
Ježov:**
Stalinova
procházka
s ministrem
pro lodní
dopravu
Nikolajem
Ježovem na
břehu řeky
Volhy. (Po jeho
likvidaci na
fotu
vyretušován.)

Vězni gulagu budují Běломorský kanál

1932

Obrázek č. 4

Úkol:

**Pokus se definovat pojem
„komunismus“.**

Řešení:

Komunismus (z lat. „společný“) je politická ideologie, která požaduje společné vlastnictví a odmítá třídní rozdíly.

(Komunistické ideje mají předchůdce již v antice, výrazněji se projevily až v 1. pol. 19. stol. v rámci politické levice a hlavně po roce 1917 v Rusku, kdy se levice dostala k moci.)

KOMUNISMUS A FAŠISMUS

- poč. 20. let – poválečná krize z nedostatku
- nejsilnější velmoc USA (Rockefeller, Morgan), dále Japonsko a VB (Fr – ostrý protiněmecký kurz)
- 1921 – 22: Washingtonská koference (uznala nezávislost Číny na Japonsku)
- ITÁLIE 1918 – 22: těžká vnitropolitická krize (nezískala všechna území slíbená Dohodou)
- 1922 – tzv. „pochod na Řím“
→ nástup fašismu (Benito Mussolini)

Pochod fašistů na Řím

28. října 1922

Obrázek č. 5

Mussolini, pronášející svůj typický projev

květen 1930, Milán (Bundesarchiv)

Obrázek č. 6

KOMUNISMUS A FAŠISMUS

- **NĚMECKO** v období Výmarské republiky (16 spolkových zemí)
  - sociální otřesy, inflace, chaos, generální stávka, pád vlády
- **1923** - fašistický puč v Mnichově se nezdařil
  - **A. Hitler** uvězněn
  - jeho **NSDAP** zakázána
  - bojové svazy **SA** a **SS**
  - **NACIONALISMUS** a **MILITARISMUS**

Hitler s účastníky tzv. „pivního puče“

1. dubna 1924, Mnichov (Bundesarchiv)

Obrázek č. 7

Hitler byl odsouzen za velezradu k 5 letům vězení, byl však již 20.12. 1924 podmíněčně propuštěn. Ve vězení nadiktoval svou knihu „Mein Kampf“ Rudolfu Hessovi. Zde se projevil jeho antisemitismus, rasismus a myšlenka o nadřazenosti nordické rasy.

KOMUNISMUS A FAŠISMUS

- poč. 30. let - krize z nadvýroby, z nadbytku
- 24. října 1929 – krach na newyorské burze → SVĚTOVÁ KRIZE - průmyslová, finanční a agrární, rozvrácený zahr. obchod (v USA i N klesla prům. výroba na $\frac{1}{2}$, v Čs. na 60%)
  - zásahy státu – kartelizace, monopolizace, mezinárodní dohody
  - nezaměstnanost (14 mil. v USA, 7 mil. v N, 1 mil. v Čs)

Dav lidí na Wall Street v „Černý čtvrtek“

24. října 1929

v den krachu na newyorské burze

Obrázek č. 8

KOMUNISMUS A FAŠISMUS

- největší dopad měla světová krize na **NĚMECKO**
→ půda pro demagogii Hitlerovy NSDAP - hl. podpora středních vrstev a dělnictva
- **1932** - ve volbách **NSDAP** nejsilnější stranou
- **30. ledna 1933** – **Adolf Hitler** říšským kancléřem (prezident Hindenburg)
- **27. února 1933** – **požár říšského sněmu** (založili nacisté, obvinili komunisty) – postupně zakázány ostatní strany, protižidovské pogromy, pálení knih (Mein Kampf – učebnice propagandy)
- **1934** – „noc dlouhých nožů“ (likvidace SA)
- **1935** – připojení Sárska k Německu
- **1936** – obsazení demilitarizovaného pásma v Porýní

Hitler v okně říšské kanceláře přijímá ovace

během inaugurace do úřadu kancléře 30. ledna 1933

Obrázek č. 7

Úkol:

**Pokus se definovat pojem
„fašismus“.**

Řešení:

Fašismus (italsky „fascismo“) původně označoval italský fašismus, který se prosadil v Itálii již na počátku 20. let 20. století.

Je to ideologie založena na autoritářském vůdcovském principu, nacionalismu a militarismu, kultu mládí a síly. Připouští soukromé vlastnictví, které však má sloužit kolektivnímu zájmu.

Německý nacismus je formou fašismu, která se liší svou rasovou teorií o nadřazenosti nordické rasy.

Odkazy:

Použité zdroje: internet

Dostupné pod licencí GNU Free Documentation License na www:

Obrázek č. 1

YANACHKA. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 28.4.2013]. Dostupný na WWW:

< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:CWRArticleImage.jpg> >

Obrázek č. 2

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 28.4.2013]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Vladimir_Lenin_and_Joseph_Stalin,_1919.jpg >

Obrázek č. 3

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 28.4.2013]. Dostupný na WWW

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Voroshilov,_Molotov,_Stalin,_with_Nikolai_Yezhov.jpg>

Obrázek č. 4

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 28.4.2013]. Dostupný na WWW:

< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Belomorkanal.png> >

Obrázek č. 5

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 28.4.2013]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:March_on_rome_1.png >

Obrázek č. 6

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 28.4.2013]. Dostupný na WWW:

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bundesarchiv_Bild_10209844,_Mussolini_in_Mailand.jpg>

Obrázek č. 7

HOFFMANN, Heinrich. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 28.4.2013]. Dostupný na WWW:

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bundesarchiv_Bild_10200344A,_M%C3%BCnchen,_nach_Hitler-Ludendorff_Prozess_retouched.jpg>

Obrázek č. 8

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 28.4.2013]. Dostupný na WWW:

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Crowd_outside_nyse.jpg>

Obrázek č. 9

SENNECKE, Robert. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 28.4.2013]. Dostupný na WWW:

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bundesarchiv_Bild_146-1972-026-11,_Macht%C3%BCbernahme_Hitlers.jpg>